

**PIERDERILE UMANE ÎN RĂZBOIUL MODERN - STUDIU DE CAZ
FORȚELE RUSE ÎN ACTUALUL RĂZBOI RUSO - UCRAINIAN**

**HUMAN CASUALTIES IN MODERN WARFARE - CASE STUDY -
RUSSIAN FORCES IN THE CURRENT RUSSIAN - UKRAINIAN
WAR**

Colonel (ret.) medic prof. univ. dr. Viorel ORDEANU*
**Colonel (rtr) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC (Academia Oamenilor de
Știință din România) ****

Rezumat: Autorii articolului, studiind informațiile din articole, studii și publicații, difuzate în mass-media din țară și din străinătate, observă multe inexactități privitoare la pierderile umane ale celor doi beligeranți, din războiul declanșat de Rusia în Ucraina.

Informațiile furnizate de propaganda de război, atât a Rusiei, cât și a Ucrainei, exagerează în plus pierderile inamicului și în minus pierderile proprii, pentru a menține moralul luptătorilor și al propriei populații, dar și a celor ce finanțează operațiile militare. Această acțiune este susținută și de cenzură (militară și a presei), însă efectele, asupra celor care le receptează, pot fi diferite, în funcție de veridicitatea informațiilor și scopurile (interesele) urmărite de cei doi actori, precum și de convingerile publicului.

În cuprinsul articolului autorii analizează informațiile, la care au avut acces, și își exprimă opiniile lor privitoare la acuratețea informațiilor și la modul cum acestea pot fi interpretate.

Cuvinte cheie: război, Ucraina, Rusia, pierderi umane, victime colaterale, distrugerii.

Abstract: The authors of the article, studying the information from articles, studies and publications, disseminated in the mass media in the country and abroad, observe many inaccuracies regarding the human losses of the two belligerents, from the war started by Russia in Ukraine.

The information provided by the war propaganda, both of Russia and Ukraine, exaggerates the losses of the enemy and understates their own losses, in order to maintain the morale of the fighters and their own population, but also of those who finance the military operations. This action is also supported by censorship (military and press), but the effects, on those who receive them, can be different, depending on the veracity of the information and the goals (interests) pursued by the two actors, as well as the beliefs the public.

In the content of the article, the authors analyze the information, to which they had access, and express their opinions regarding the accuracy of the information and how it can be interpreted.

Keywords: war, Ukraine, Russia, human casualties, collateral damage, destruction.

* Profesor universitar la Universitatea „Titu Maiorescu” București, email: ordeanu_viorel@yahoo.com

** Email: benoneandronic@yahoo.com

Introducere

Toate războaiele, de orice fel și din orice timp, cauzează pierderi umane și materiale, cu scopul de a învinge adversarul. Forțele beligerante din Antichitate, de zeci de mii de luptători, din Evul Mediu, de sute de mii de luptători și cele din Epoca Modernă de milioane de luptători, cauzau numeroase pierderi umane, militari și civili. În zilele noastre, un eventual Război nuclear ar putea să cauzeze miliarde de victime umane și pierderi materiale imense, sau chiar distrugerea civilizației de pe *Planeta Albastră*.

În anul 2022, rușii au crezut că vor fi primiți cu flori de frații lor ucraineni, ca germanii în Austria în 1939, sau în Republica Democrată Germană, în 1989. Serviciile secrete, incompetente sau trădătoare, nu au apreciat corect că Ucraina, începând din 2014, se depărta de Rusia și Comunitatea Statelor Independente, pentru a se apropia de NATO și Occident. Așa că armata rusă a nimerit într-o capcană mortală, pregătită din timp. Asaltul asupra Kievului a fost un eșec tactic, iar Grupul de lovire al cecenilor a fost anihilat în drum spre obiectiv. Strategia rușilor a fost inadecvată de la început și a trebuit să se schimbe din mers, cu mari pierderi și sincope incredibile ale sprijinului logistic al operației.

Prin *pierderi umane* se înțelege numărul de luptători scoși din luptă în total, respectiv pierderi nerecuperabile: morți în luptă (KIA - *killed in action*), sau în afara ei (accidente, boli etc.) sau pierderi recuperabile sau parțial recuperabile: răniți în luptă (WIA - *wounded in action*) sau în afara ei, bolnavi (boli obișnuite ori epidemice, infectați, intoxicați, arși, iradiați etc.), naufragiați, prizonieri, arestați, dezertori, dispăruți, precum și refugiați.

Prin *pierderi materiale* se înțeleg echipamentele militare și civile distruse, avariate sau uzate, lucrările de artă (construcții, căi de comunicație, obiective industriale, culturi agricole, animale etc.) distruse ori scoase din funcțiune, precum și terenuri devenite inutilizabile, la care se adăugă și pierderile financiare. În opinia noastră, sumarea pierderilor umane și materiale va duce, la un moment dat, la epuizarea beligeranților și, în final, se va cere armistițiu sau se va încheia pacea, cu îndeplinirea obiectivelor propuse inițial ori în imposibilitatea de a continua lupta.

Doctrinile militare contemporane prevăd, în teorie, acțiuni de luptă inteligente, cu pierderi minime de vieți omenești și un număr de răniți și bolnavi, evitând o *supramortalitate inutilă*, dacă acest lucru este posibil. În practică însă, intervine direct rolul comandanților de la toate nivelurile, pentru a duce lupta la nivel tactic, operativ și/sau strategic, în așa fel încât să minimizeze (sau măcar să minimalizeze) pierderile umane (recuperabile și nerecuperabile), pierderile materiale și cele de prestigiu.

Toate acestea înseamnă și pregătirea de forțe și mijloace logistice (sanitare) corespunzătoare, cantitativ și calitativ, pentru îngrijirea răniților și bolnavilor din forțele luptătoare și menținerea capacității de luptă, iar în privința cunoașterii realităților din războaiele în curs, *a fi echilibrat înseamnă a cunoaște toate perspectivele*, conform motto-ului TV NCN România.

1. Propaganda de război

Este evident că propaganda de război a beligeranților este necesară, dar exagerează în plus pierderile inamicului și în minus pierderile proprii, pentru a menține moralul luptătorilor și al populației ori al finanțatorilor. Această acțiune este susținută și de cenzură (militară și a presei), dar efectele pot fi perverse. Ca exemplu, aviația germană din Al Doilea Război Mondial, anunță pierderi grele ale aviației britanice (care în total ar fi fost mai mari decât toată aviația britanică!). În același timp britanicii anunțau la BBC numărul real de avioane germane doborâte sau avariate, victoriile aeriene fiind confirmate cu aparatul de filmat cuplat cu artileria de bord. Inițial germanii au fost încurajați de aceste succese, dar în scurt timp a fost evident că nu erau reale și au dus la demoralizare. În schimb, britanicii, care inițial au fost afectați psihologic, când s-a aflat adevărul au avut un ascendent moral asupra inamicului. Urmarea a fost că aviația britanică, deși inferioară cantitativ celei germane, a câștigat „*Bătălia Angliei*” și nu a mai fost posibilă debarcarea armatei germane în Marea Britanie.

Dacă se urmăresc știrile, așa cum sunt prezentate de *mass media* (audio-vizual și presa scrisă), se observă că unele erori de abordare se păstrează, dar a intervenit și un fenomen nou, prin care se utilizează cuvinte cu alt sens decât cel cunoscut (exemple recente din știrile de război, economice și cele medicale). Astfel, documentarea din *surse deschise* (nesecrete și publice) nu mai este accesibilă „*consumatorului*” obișnuit de știri, care este supus unor informații contradictorii, sau formulate ambiguu, ori care accesează informația, doar unilateral din cauza *cenzurii exhaustive*. Dacă pentru publicul larg această nu are mare importanță (până la urmă adevărul tot se află, chiar dacă este prea târziu pentru a corecta ceva), pentru forțele luptătoare este important să nu fie demoralizate de știrile negative.

Pentru „*actorii*” implicați activ la nivel de decizie (militară și politică) este foarte important să evalueze situația corect, pentru a acționa corespunzător și pentru „*lecții învățate*” pentru viitor. De aici rezultă și importanța operațiunilor psihologice (PSIOPS) diferențiate pentru forțele proprii, forțele adverse și pentru opinia publică internațională. Dar și *open source intelligence* (OSINT) nu pentru articole-bombă din presă pentru public, ci pentru documentarea reală, a celor implicați sau implicabili, în evenimentele actuale sau viitoare. Cum se spune „*cei inteligenți învață din greșelile altora, iar proștii nici din greșelile lor*”.

Actualul război ruso - ucrainian, început ca o „*operațiune specială*”, cu obiective precise, s-a blocat după ocuparea a aproape 20% din teritoriul ucrainian (partea locuită majoritar de etnici ruși, impropriu denumiți rusofoni), prin acțiuni dinamice cu blindate și aviație, ca în Al Doilea Război Mondial, dar treptat au intrat în faza de război de poziții, ca în Primul Război Mondial. În această situație rușii au construit o linie defensivă triplă, în spatele liniei de front temporară. Linia întâi, cu tranșee, armament ușor, obstacole antitanc și sârmă ghimpată, având în față uriașe câmpuri de mine; a doua linie, cea principală, cu fortificații, cazemate, armament antitanc și adăposturi colective, iar a treia linie, pentru artilerie,

rezerve, puncte de comandă, sprijin logistic (sprijin medical), fluxuri logistice (axe de aprovizionare și reaprovizionare), căi de comunicații de afluire și pătrundere, precum și de rocadă etc. Acțiunile de luptă au fost de ambele părți dueluri intense de artilerie grea, bombardamente aeriene, în special cu drone și rachete, precum și atacuri tactice la nivel de subunitate, cât și prin atacuri false. Au fost vizate, în special, obiectivele militare, energetice, nodurile strategice, infrastructurile critice naționale, pentru a reduce capacitatea armatei ucrainene și moralul populației, așa cum procedase și NATO în Jugoslavia, în 1999.

Superioritatea aeriană a rușilor a împiedicat aviația ucraineană să acționeze în sprijinul trupelor de uscat, deci „*Bătălia aero-terestră 2000*” nu a avut loc așa cum ar fi fost prevăzut. În schimb, pe mare, atacul dronelor aeriene (livrate de Turcia) și cele navale ucrainiene au scufundat mai multe nave și a făcut ca Flota Mării Negre a rușilor să abandoneze practic baza navală din Crimeea și să se retragă la Novorosiisk. Din punct de vedere strategic ucrainenii au atacat podurile de la Kerci, portul Sevastopol, conductele submarine de gaze Rusia - Germania, unele aeroporturi militare din Rusia, nave militare și civile din Marea Neagră, noduri logistice etc.

Se pare că, până în prezent, ofensiva rusească de iarnă ar fi avut un succes parțial, reușind să ocupe o parte din teritoriul revendicat, iar contraofensiva ucraineană de vară ar fi fost un insucces parțial, reușind doar să blocheze înaintarea inamicului și să elibereze unele părți din teritoriu. Se așteaptă reluarea ofensivei de iarnă, de ambele părți (!?), care ar prezenta avantaje și dezavantaje pentru fiecare beligerant, dar și o creștere a pierderilor umane din cauza condițiilor dificile impuse de *Generalul Iarnă*.

Până acum situația pare să fie relativ echilibrată, ambele armate suferind pierderi importante în oameni, tehnică de luptă și distrugerii economice, care probabil că vor duce spre negocieri de armistițiu sau chiar de pace, chiar dacă nu se vor atinge obiectivele stabilite inițial, creând o nouă zonă de *conflict înghețat*.

2. Pierderile rușilor

Încă de la începutul invaziei rusești, narativul ucrainian și occidental (în principal NATO și UE) a prevestit înfrângerea rușilor, a lăudat rezistența neașteptată a ucrainenilor și incapacitatea președintelui Rusiei de a evalua riscurile în mod rațional, fiind considerat de unele publicații ca bolnav, nebun sau chiar pe moarte. Se insista și se insistă că pierderile rușilor, în oameni și tehnică, sunt mult mai mari decât ale ucrainenilor, declanșând un „*război al cifrelor*” în presă și în comunicatele oficiale. La baza acestuia era *secretul*, păstrat prin cenzura excesivă, pentru ca numărul real să nu fie cunoscut. Astfel, rușii comunicau doar parțial pierderile proprii, iar ucrainenii nu le comunicau deloc, ci doar pe cele ale adversarului. Așa că estimările au devenit „*fapte*”. Declarațiile făcute presei de unii „*oficiali*” (fără să se știe exact ce înseamnă acest termen) anunțau un raport de 1 ucrainian la 5 ruși

morți, iar Secretarul consiliului de securitate și apărare ucrainian, Oleksei Danilov, anunța chiar un raport de 1 la 7¹.

Examinând numărul pierderilor rusești, se observă că presa pro-ucrainiană aplică sistematic tehnica de „oglindă” în comunicare, deci inversarea datelor ar fi mai aproape de realitate, așa cum apreciază colonelul Jacques Baud, din spionajul militar elvețian, specialist la ONU și NATO^{2,3}. Scopul este de a demonstra publicului că Rusia va fi învinsă.

Termenii folosiți susțin manipularea datelor în presă, astfel, prin pierderi (umane), care cuprind morți, răniți, dispăruți etc. (eng. *casualties*) este utilizat, adesea, ca sinonim pentru morți (eng. *fatalities*), creând confuzii privind timpul, sursa și natura cifrelor. Astfel, se compară 1351 ruși, recunoscuți ca morți, în martie 2022, cu cei 70 000 - 80 000 pierderi umane ale rușilor anunțate de ucrainieni, în august 2022, deci se creează o dezinformare a publicului prin termenii folosiți^{4,5,6}. Dar tot în august BBC (UK) și Mediazona (opозиția rusă) anunțau 5185 militari ruși morți, iar în septembrie erau în total 6129⁷. Deci se moare cu miile, nu cu zecile de mii, dar oricum este o situație tragică.

Aceste exemple tind să arate că presa pro-ucraineană se bazează exclusiv pe informațiile exagerate primite de la ucrainieni, în timp ce informațiile de la adversarii lor sunt mai realiste. Totuși aproape o mie de militari ruși morți pe lună într-o operațiune cu peste 100 000 militari din forțele terestre, plus pierderile suferite de alte forțe armate, de milițiile separatiștilor ucrainieni, mercenarii Wagner, forțele cecene proruse, voluntari ruși și străini, care au propriile lor pierderi umane, înseamnă pierderi importante. La acestea se adăugă militari și civili din teritoriul Rusiei sau al unor țări vecine, bombardați din greșeală sau intenționat de forțele ucrainiene, despre care a relatat și presa românească.

¹ Olarchyk Roman, Hall Ben, John Paul Rathbone, „Bachmut: Ukrainian losses may limit capacity for counter-attack”, *The Irish Times*, 9 mars 2023, disponibil la <https://www.irishtime.com/world/europe/2023/03/09/bakhmut-analysis-ukrainian-losses-may-limit-capacity-for-counter-attack>, accesat la 04.11. 2023.

² Baud Jacques, *Ukraine entre guerre et paix*, Publisher, Editeur. Max Milo, Paris, 2023, p. 276.

³ Baud Jacques, *Opération Z*, Publisher, Max Milo, Éditions, Paris, 2022, , p. 17.

⁴ Some 1.351 Russian troops kiled since start of special operation în Ukraine – top brass” Tass, 25 mars 2022, disponibil la https://tass.com/politics/1427515?utm_source=google.com&utm_medium..., accesat la 08. 11. 2023.

⁵ Anders Åslund. „Russia has lost up to 80.000 troops în Ukraine. Or 75.000? Or is it 60.000?” *Washington Post*, 9 aug 2022, disponibil la <http://www.washingtonpost.com/politics/2-22/08/09/russia-has-lost-up-80000-troops-ukraine-or-75000-or-is-it-60000>, accesat la 12.11. 2023.

⁶ Tritten Travis, „Russia Has Suffered Up 80,000 Military Casualty în Ukraine, Pentagon say” *military.com* 8 aug 2022, disponibil la <https://www.military.com/daily-news/2022/08/08/russia-has-suffered-80000-military-casualties-ukraine-pentagon-says.html>, accesat la 15.11. 2023.

⁷ Luc Peillon, „Guerre en Ukraine: y a-t-il eu 6 000 morts russes comme l’affirme Moscou, ou 55 000 comme le revendique Kyiv?” *Liberation*, disponibil la <https://www.liberation.fr/checknews/guerre-en-ukraine-y-a-t-il-eu-6000-morts-russes-comme-affirme-moscou-ou-55000-comme-le-revendique-kyiv/>, accesat la 17.11. 2023.

Pe baza celor prezentate aici, se pare că pierderile combatanților ruși ar fi, de aproape 1% pe lună, deci peste 10% pe an, ceea ce duce la scăderea capacității de luptă și necesită nu numai completarea efectivelor, ci și înlocuirea unităților de pe front și retragerea lor pentru refacere. De altfel, în Rusia a și fost decretată mobilizarea parțială pentru completarea efectivelor luptătoare.

Ucraina a anunțat în permanență pierderile rușilor. La nouă luni de la începerea invaziei rusești, Statul Major ucrainian anunța că pierderile rușilor totalizează peste 86 000 de oameni⁸, pe care Yahoo News le amplifică la 88 800. Președintele Zelensky prezicea că vor fi 100 000 de morți până la sfârșitul anului 2022⁹. Estimarea a fost preluată public și de președinta CE, dar pentru ambii beligeranți, cu pierderi umane de cca. 100 000 fiecare¹⁰. La 22 decembrie 2022, pragul de 100 000 de ruși morți a fost sărbătorit la Kiev prin proiectarea pe Bibliotecă Națională a numărului „100 K”¹¹.

Dar la aceeași dată opoziția rusă anunța prin MediaZona 10 229 de morți¹², iar oficialitățile ruse continuau să păstreze tăcerea.

Se poate observa folosirea tendențioasă prin înlocuirea termenilor de *morți* și *pierderi umane*, la care, într-adevăr, diferențele sunt de un ordin de mărime, dar publicul este posibil să nu sesizeze semnificația.

Posturile TV BBC care este proucrainian și Mediazona, care este prorus, dar antiguvernamental și contra războiului din Ucraina, și care nu sunt influențate de propaganda beligeranților, anunțau pierderi umane mult mai mici, chiar și cu un ordin de mărime, iar acestea par să fie datele reale sau, cel puțin, mai apropiate de realitate. Se pot discuta și metodele de evaluare, de la preluarea unilaterală și neverificată a comunicatelor de către presa de stat și privată, până la urmărirea deceselor, înmormântărilor și moștenirilor din Rusia de către Mediazona, pentru a ocoli cenzura informațională de război.

O investigație jurnalistică (MediaZona și Meduza), realizată, folosind surse de informații deschise, oferă o imagine de ansamblu asupra pierderilor suferite de armata rusă în războiul din Ucraina, unul din cele mai bine păzite secrete ale Kremlinului. Prin modelare statistică s-a estimat că cca 47 000 de bărbați ruși, cu vârsta sub 50 de ani, ar fi murit în acest război, cam 25 000 în primul an și 22 000 în al doilea. Ultima dată când Ministerul Apărării rus a

⁸ „Russian troop losses in Ukraine exceed 86000, say Ukraines General Staff”, *The New Voice of Ukraine*, 25 nov 2022, disponibil la <https://english.nv.ua/nation/russian-troop-losses-in-ukraine-exceed-86000-says-ukraine-s-general-staff-5.html>, accesat la 21.11. 2023.

⁹ Nsubuga Jimmy, „Almost 100000 Russian soldiers killed in war, Ukraine say” Yahoo News 21 dec. 2022, disponibil la <https://news.yahoo.com/almost-100000-russian-soldiers-killed-in-war-ukraine...html>, accesat la 21.11. 2023.

¹⁰ Cristian Felea, A year of war in Ukraine. What’s next: lasting peace or planetary Armageddon? disponibil la <https://www.contributors.ro/a-year-of-war-in-ukraine-whats-next-lasting-peace-or-planetary-armageddon/>, accesat la 23.11. 2023.

¹¹ Roos Meghan, „Ukraine marks russian troop death milestone with 100K light projection” Newsweek, 22 dec 2022, disponibil la <https://www.newsweek.co/ukraine-marks-russian-100000-troop-death-milestone-100k-light-projection-kyiv-library-building-1>, accesat la 23.11. 2023.

¹² Number of military casualties in Ukraine during Russia's invasion verified by OHCHR from February 24, 2022 to September 10, 2023, disponibil la <https://web.archive.org/web/2/https://zona.media/casualty>, accesat la 25.11. 2023.

raportat pierderi, generalul Șoigu a spus că doar 5937 de soldați au fost uciși. Aceeași analiză estimează numărul răniților grav la cca 125 000 de militari, deci un raport cam de 1:3 între morți și răniți grav (ca în războaiele moderne) și de 1:5 raportat la numărul total de răniți¹³. Se poate trage concluzia că, deși puterea de foc a crescut mult, efectul asupra forței vii este cam același, iar proporția de decedați este mai mică datorită eficienței sporite a sprijinului medical al forței.

Șeful de stat major al armatei norvegiene, general Kristoffersen, a declarat presei, în ianuarie 2023, că „pierderile rușilor încep să se apropie de cca 180 000 de soldați morți sau răniți, fără a preciza sursa acestor cifre, potrivit Agerpres¹⁴.

New York Times, în august 2023, a publicat citând oficiali americani, că pierderile militare ruse se apropie de 300 000, inclusiv 120 000 de morți și 170 000 -180 000 de răniți¹⁵, semnificativ mai mult decât pierderile ucrainenilor.

Comentariu

În opinia noastră este ciudat faptul că, deși rușii au capacitatea de a duce nu numai *operații întrunite* ci și *operații multi-domeniu* (terestru, aerian, naval, cosmic, electromagnetic, cibernetic, informațional etc.), iar ucrainenii, sprijiniți de NATO și UE, ar putea face același lucru, războiul se desfășoară clasic, ca în războaiele mondiale, sau așa se lasă impresia. Se folosește armament nou și vechi, dar nimeni nu folosește pe scară largă armament modern de ultimă generație. Beligeranții au folosit și arme interzise, mine terestre, muniție cu submuniții și altele, dar niciunul nu ratificase interdicțiile, deci au fost folosite legal, însă imoral.

Noi credem că este posibil ca mijloacele tehnice avansate să fie păstrate pentru o fază ulterioară, decisivă a războiului, sau să nu fie atât de eficiente, cum se spune de către propagandă, așa cum a fost cu *armele minune* ale naziștilor, ori, să fie păstrate pentru *războiul cel mare*, care ar putea să fie între marile puteri în viitor.

Ca o dovadă politică a faptului că acest război nu este o amenințare existențială pentru niciunul dintre beligeranți și că, în realitate, riscul de extindere regională sau mondială este minim, la Summit-ul G20 din 2023, președintele Franței a refuzat să considere discuția despre Ucraina ca o prioritate a G20, iar în Declarația comună finală a G20 nu a condamnat

¹³ Sebastian Jucan, „Pierderile suferite de armata rusa în Ucraina ar putea rescrie manualele de război”, Google News Defense Romania, 10 iulie 2023, disponibil la https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-26387513-pierderile-suferite-armata-rusa-ucraina-putea-rescrie-manualele-razboi.htm, accesat la 30.11. 2023.

¹⁴ Ce pierderi ar fi suferit Ucraina și Rusia în aproape un an de război, *HotNews.ro*, 22 ianuarie 2023, disponibil la https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-26037204-pierderi-suferit-ucraina-rusia-aproape...htm, accesat la 03.12. 2023.

¹⁵ Ciprian Dumitrache, „Aproape jumătate de milion de militari, pierderi în războiul din Ucraina”, *News Defense*, 19 august 2023, disponibil la <https://www.defenseromania.ro/-aproape-jumatate-de-milion-de-militari-pierderi-in-razboiul-din-ucraina>, accesat la 06.12. 2023.

Rusia pentru conflictul din Ucraina, fiind „*un consensus care nu supără pe nimeni, nici Rusia, nici China și nici statele occidentale*”¹⁶.

Ar fi interesant de analizat și pierderile ucrainenilor pentru comparație și *lecții învățate* pentru viitor, deoarece actualul război este între două puteri militare moderne și prefigurează cam ce ar putea să fie în cazul unui viitor război. Oricum, este cu totul altceva decât războiul de distrugere reciprocă dintre palestinieni și israelieni, care nu respectă legile și cutumele războiului.

Concluzii

Actualul război ruso-ucrainian este un război clasic, purtat între cea mai mare putere nucleară și o fostă putere nucleară, sub amenințarea propagandistică a lovirilor nucleare tactice. Deși ambii beligeranți au capacitatea de a desfășura operații *multi-domeniu*, acestea sunt doar operații de arme întrunite.

Pierderile umane și materiale se încadrează în limitele cunoscute din războaiele secolului XX, fără să cauzeze probleme deosebit de grave, dar propaganda de război este foarte activă și creează o imagine exagerată a situației.

Ambii beligeranți secretizează pierderile umane, dar unul tace, iar celălalt pare a exagera, deci este dificil pentru un observator din afară să își formeze o imagine reală despre victimele războiului, deși aceasta ar fi extrem de importantă pentru lecțiile învățate pentru războaiele actuale, care se desfășoară în lume, din ce în ce mai aproape de noi.

BIBLIOGRAFIE

Surse de autor

- ÅSLUND A., „Russia has lost up to 80.000 troops în Ukraine. Or 75.000? Or is it 60.000?” Washington Post, 9 aug 2022, disponibil la <http://www.washingtonpost.com/politics/2-22/08/09/russia-has-lost-up-80000-troops-ukraine- or- 75000 or-is-it- 60000>).
- BAUD J., *Opération Z*, Publisher, Max Milo, Éditions, Paris, 2022.
- BAUD J., *Ukraine entre guerre et paix*, Publisher, Editeur. Max Milo, Paris, 2023.
- DUMITRACHE C., „Aproape jumătate de milion de militari, pierderi în războiul din Ucraina”, *News Defense*, 19 august 2023, disponibil la <https://www.defenseromania.-ro/aproape-jumatate-de-milion-de-militari-pierderi-in-razboiul-din-ucraina>.
- FELEA C., A year of war in Ukraine. What’s next: lasting peace or planetary Armageddon? disponibil la <https://www.contributors.ro/>

¹⁶ „Emmanuel Macron a refusé de considérer la discussion sur l'Ukraine comme une priorité du G20”, disponibil la https://www.google.com/search?q=Macron+a+refuse+de+considerer+la+discussion+sur+l%E2%80%99U+kraine+comme+une+priorite+du+G20&sca_esv, accesat la 08.12. 2023.

a-year-of-war-in-ukraine-whats-next-lasting-peace-or-planetary-armageddon.

JUCAN S., „Pierderile suferite de armata rusa IN Ucraina ar putea rescrie manualele de razboi”, Google News Defense Romania, 10 iulie 2023, disponibil la https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-26387513-pierderile-suferite-armata-rusa-ucraina-putea-rescrie-manualele-razboi.htm.

MEGHAN R., „Ukraine marks russian troop death milestone with 100K light projection” Newsweek, 22 dec 2022, disponibil la <https://www.newsweek.co.ukraine-marks-russian-100000-troop-death-milestone-100k-light-projection-kyiv-library-building-1>.

NSUBUGA J., „Almost 100000 Russian soldiers kiled în war, Ukraine say” Yahoo News 21 dec. 2022, disponibil la <https://news.yahoo.com/almost-100000-russian-soldiers-killed-in-war-ukraine...html>.

OLEARCHYK R., HALL B., RATHBONE J. P., „Bachmut: Ukrainian losses may limit capacity for counter-attack”, *The Irish Times*, 9 mars 2023, disponibil la <https://www.irishtime.com/world/europe/2023/03/09/bachmut-analysis-ukrainian-losses-may-limit-capacity-for-counter-attack>.

PEILLON L., „Guerre en Ukraine: y a-t-il eu 6 000 morts russes comme l'affirme Moscou, ou 55 000 comme le revendique Kyiv?” *Liberation*, disponibil la <https://www.liberation.fr/checknews/ guerre-en-ukraine-y-a-t-il-eu-6000-morts-russes-comme-afirme-moscou-ou-55000-comme-le-revendique-kiev>.

TRAVIS T., „Russia Has Suffered Up 80,000 Military Casualty în Ukraine, Pentagon say” military.com 8 aug 2022, disponibil la <https://www.military.com/daily-news/2022/08/08/russia-has-suffered-80000-military-casualties-ukraine-pentagon-says.html>.

Surse web

Ce pierderi ar fi suferit Ucraina și Rusia în aproape un an de război, *HotNews.ro*, 22 ianuarie 2023, disponibil la [hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-26037204-pierderi-suferit-ucraina-rusia-aproape...htm](https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-26037204-pierderi-suferit-ucraina-rusia-aproape...htm).

Emmanuel Macron a refuzé de considérer la discussion sur l'Ukraine comme une priorité du G20”, disponibil la https://www.google.com/search?q=Macron+a+refuse+de+considere+la+discussion+sur+l%E2%80%99U+kraine+comme+une+priorite+du+G20&sca_esv.

Number of military casualties in Ukraine during Russia's invasion verified by OHCHR from February 24, 2022 to September 10, 2023 <https://web.archive.org/web/2/https://zona.media/casualty>.

Russian troop losses în Ukraine exceed 86000, say Ukraines General Staff, *The New Voice of Ukraine*, 25 nov 2022, disponibil la <https://english.nv.ua/nation/russian-troop-losses-in-ukraine-exceed-86000-says-ukraine-s-general-staff-5.html>.

Some 1.351 Russian troops kiled since start of special operation în Ukraine - top brass, Tass, 25 mars 2022, disponibil la <https://tass>.

[com/politics/1427515,?utm_source=google.com&utm_medium.2023.](https://www.defensiv.ro/politics/1427515/?utm_source=google.com&utm_medium.2023)

